

Norske kommuners statistikkbehov på oppvekstfeltet

Rapport

Gjennomført av Sentio Research Norge

2017

Innhold

Innledning.....	3
Om rapporten.....	3
Hovedfunn spørreundersøkelse.....	4
Sammendrag dybdeintervjuer	5
Metode.....	6
Spørreundersøkelse	6
Spørreskjema.....	6
Datainnsamling og svarprosent.....	6
Feilmarginer.....	6
Dybdeintervjuer.....	7
Intervjuguide og gjennomføring.....	7
Om informantene	8
Bakgrunn	8
Kommunenes bruk av statistikk på oppvekstområdet.....	10
Kommunenes behov for statistikk i arbeidshverdagen.....	15
Hvordan ønsker kommunene fakta om oppvekstsvilkår presentert?.....	18
Kommunenes innhenting av oppvekststatistikk og samarbeid med andre kommuner	26

Innledning

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (heretter *Bufdir*) har siden 2015 presentert tall, fakta og forskning om barn og unges oppvekstsvilkår på nasjonalt nivå gjennom *Oppvekststatus.no*. Bufdir ønsker nå å utvide dette arbeidet til å presentere statistikk om oppvekstsvilkårene til barn og unge også på kommunalt nivå. Hovedfokuset vil ligge på vilkårene for risikoutsatte barn og unge, samt på kommunal praksis og tjenesteutøvelse.

Bufdir ønsker å gi kommunene et verktøy for å vurdere tilstanden for barn og unge i sin kommune. En forutsetning for å oppnå dette, er å få mer kunnskap om hva slags statistikk kommunene har behov for. Formålet med denne undersøkelsen har derfor vært å få informasjon om innenfor hvilke *temaer* de trenger statistikk, i hvilken *form*, samt hvilke *funksjoner* som er viktige for dem.

Det er gjennomført en kvantitativ spørreundersøkelse på web, rettet mot alle kommuner, for å avdekke det generelle statistikkbehovet i kommune-Norge. I tillegg er det gjennomført dybdeintervjuer med fem av kommunene, for å få en dypere innsikt i og forståelse av hvordan kommunene bruker statistikk i dag, hva de har behov for og mangler av statistikk, samt hva de trenger av en nettressurs slik den Bufdir skisserer.

Sentio Research har gjennomført undersøkelsen på vegne av Bufdir.

Om rapporten

I rapporten presenteres hovedfunnene fra webundersøkelsen tematisk. Resultatene blir presentert ved bruk av figurer, og alle tall er oppgitt i prosent. Resultater fra dybdeintervjuene vil bli presentert fortløpende, der dette er aktuelt for å illustrere eller utdype funn fra spørreundersøkelsen.

Det er først og fremst statistisk signifikante forskjeller mellom undergruppene som vil bli kommentert. Signifikante forskjeller vil si forskjeller mellom f.eks. store og små kommuner som vi med 95 prosent sikkerhet kan si er reelle og ikke skyldes tilfeldigheter.

Samtlige resultater, samt nedbrytninger på bakgrunnsvariabler og signifikanstester, finnes i vedlegget til rapporten.

Hovedfunn spørreundersøkelse

Kommunenes bruk av statistikk på oppvekstområdet

- KOSTRA, Elevundersøkelsen, Skoleporten/UDIR, GSI og Ungdata er kommunenes fem viktigste kilder til faktagrunnlag i deres planleggings- og prioriteringsarbeid på barn- og oppvekstfeltet.
- Skoleporten/UDIR, GSI, KOSTRA, BASIL og Ungdata er de fem statistikkportalene kommunene bruker aller mest i sitt planarbeid på oppvekstområdet.

Kommunenes behov for statistikk i arbeidshverdagen

- Kommunene har generelt et stort behov for statistikk på de fleste oppgaver. Størst statistikkbehov er det imidlertid på følgende oppgaver: *Budsjett; utredninger; beslutningsgrunnlag; utbygginger; utvikling av tjenester; samt underlag for prioriteringer.*
- Kommunene har generelt god tilgjengelighet på statistikk. Det er størst enighet om at de har god *oversikt* over tilgjengelig statistikk innen oppvekstfeltet, mens det er noe mindre enighet om at det er enkelt å *finne* denne statistikken. At det er enkelt å finne statistikk om oppvekstsvilkår i *andre* kommuner, er det minst enighet om.

Hvordan ønsker kommunene fakta om oppvekstsvilkår presentert?

- Syv prosent av kommunene ønsker seg en *statistikkbank* som viser omfanget av statistikk på oppvekstfeltet, og som gjør statistikken tilgjengelig og enkel å hente ut.
- Fem prosent foretrekker utvalgte *indikatorer*, som er valgt ut av Bufdir som de viktigste indikatorene kommunene bør fokusere på i vurderingen av barn og unges oppvekstsvilkår.
- 89 prosent vil ha en løsning som tilbyr *både* en statistikkbank og utvalgte indikatorer.
- Kommunene har i størst grad statistikken de trenger til planleggingsarbeidet på følgende områder: *Skoleresultater; barnehagedeltakelse; mobbing; frafall i videregående skole; samt budsjettandel som går til barn og unge.*
- Kommunene har i minst grad statistikken de trenger til å planlegge *tiltak rettet mot vold, barn og unges framtidsutsikter, samarbeid mellom tjenester, fritidsdeltakelse og barnefattigdom.*
- 79 prosent mener det er svært viktig at man kan se på utvikling over tid i en nettressurs som presenterer oppvekststatistikk.
- Henholdsvis 62 og 55 prosent av kommunene mener også det er svært viktig å ha mulighet til å kombinere ulike områder på oppvekstfeltet, samt sette sammen data fra ulike kilder. I begge tilfeller for å kunne se sammenhenger.
- 41 prosent synes det er svært viktig å kunne sammenligne egen kommune med andre kommuner.
- Alle nevnte områder er viktig å ha med dersom Bufdir skal presenterer oppvekstindikatorer i sin nettressurs. Kommunene mener imidlertid det er aller viktigst med indikatorer på følgende områder: *Mobbing; barn og unges egne opplevelser; frafall i videregående skole; og helse.*

Kommunenes innhenting av oppvekststatistikk og samarbeid med andre kommuner

- Ni prosent av kommunene har en egen gruppe som jobber med innhenting av oppvekststatistikk. 22 prosent har en gruppe som jobber med dette på ad hoc-basis.

- 84 prosent jobber regelmessig med å innhente data fra egen kommune, og 53 prosent jobber jevnlig med innhenting av data fra andre kommuner.
- 74 prosent henter regelmessig inn nasjonale tall, og 76 prosent jobber regelmessig med å sammenligne med data fra andre kommuner.
- 23 prosent har etablert samarbeid med andre kommuner i arbeidet med datainnhenting.
- 60 prosent er fornøyd med kommunens rutiner med å samle inn oppvekststatistikk fra egen virksomhet. Elleve prosent er misfornøyd med kommunens rutiner på dette området.
- 48 prosent av kommunene rapporterer inn tall til statistiske formål på barn- og oppvekstfeltet til andre aktører.
- 30 prosent av kommunene kjøper statistiktjenester fra eksterne aktører.

Sammendrag dybdeintervjuer

«Ja takk, begge deler»: Viktig både å få ferdige fremstillinger og ha mulighet til å redigere selv

Flere av informantene vektlegger en «Ja takk, begge deler»-løsning hva angår en statistikkside. De ønsker først og fremst at statistikken er enkel å hente ut og tilnærmet ferdig behandlet slik at den lett kan fremstilles som figurer, diagrammer, osv. Allikevel er det også et behov for å hente ut rådata og enkeltindikatorer som kommunene selv bearbeider og jobber med.

Det å ha ferdige fremstillinger som kan hentes ut, er veldig nyttig. Det må imidlertid også være oppdaterte tall. Videre trekkes det frem at det må være tydelig hvilke variabler som «gjemmer seg bak» tallene.

En annen fordel vil være at kommunene har mulighet til å gjøre enkle «redigeringer» på egenhånd. Selv om fremstillingen ønskes ferdig, vil de samtidig ha muligheten til å gå dypere inn i tallene som ligger bak, samt ha muligheten til å sette fokus på det som er relevant for dem.

Brukervennlighet: Alt på ett sted, enkelt å navigere og enkelt å finne hva som ligger bak statistikk/indikatorer

Brukervennlighet er viktig. De som arbeider med statistikk i kommunene, er ikke «IKT-eksperter». Derfor må det gjøres enkelt å finne og hente ut statistikk, samt gå klart frem hva som ligger bak tallene.

Flere etterlyser det å ha mer på ett og samme sted og ikke minst brukervennligheten tilknyttet dette – at det er enkelt å hente ut nøyaktig det man trenger. En informant sier også at det å ha et *analyseverktøy* som kommunene kan bruke, eksempelvis til å krysse ulike variabler mot hverandre, ville vært veldig nyttig.

Sammenligning med andre kommuner og landet for øvrig er viktig for kommunene. Et godt verktøy for å kunne sammenligne seg med hvem man vil, og på hvilke områder man vil, er derfor ønskelig.

Metode

Spørreundersøkelse

Hensikten med den kvantitative spørreundersøkelsen på web har vært å få en overordnet oversikt over norske kommuners statistikkbehov på oppvekstfeltet.

Spørreskjema

Spørreskjemaet er utarbeidet av Sentio Research i samarbeid med Bufdir. Både kommunenes bruk av statistikk i dag, deres generelle statistikkbehov, samt deres ønsker for en statistikktjeneste fra Bufdir, har vært fokusområder.

I arbeidet med spørreskjemaet har vi også vært i kontakt med fire nøkkeltkommuner som har bistått med utarbeidelsen av skjema. Kontaktpersonene fikk enten presentert utkastet til spørreskjema over telefon, med muligheter for å komme med innspill, eller de ble tilsendt skjemaet per epost og kom så med skriftlige tilbakemeldinger. Kontaktpersonene ga tilbakemelding på spørsmålene i skjemaet med tanke på relevans og aktualitet, formuleringer og aktuelle svaralternativer.

Kontaktpersonene hadde følgende stillinger i sine respektive kommuner: sekretær Oppvekst og kultur; rådgiver Økonomi; rådgiver fagstab Barn og unge og Spesialrådgiver Barne- og ungdomstjenester. Kommunene var av ulike størrelse, den minste med et folketall på 5 000 og den største med 124 000 innbyggere.

Datainnsamling og svarprosent

Data ble samlet inn på web i perioden 14. november til 13. desember 2017. Spørreundersøkelsen ble distribuert per epost til alle 425 kommuner, med unntak av Oslo kommune. I stedet for å behandle Oslo kommune under ett, ble 15 bydeler inkludert i utvalget.

Det ble sendt ut to påminnelser, 24. november og 4. desember. Av totalt 440 var det 284 kommuner/bydeler som besvarte undersøkelsen, hvilket gir en svarprosent på 65.

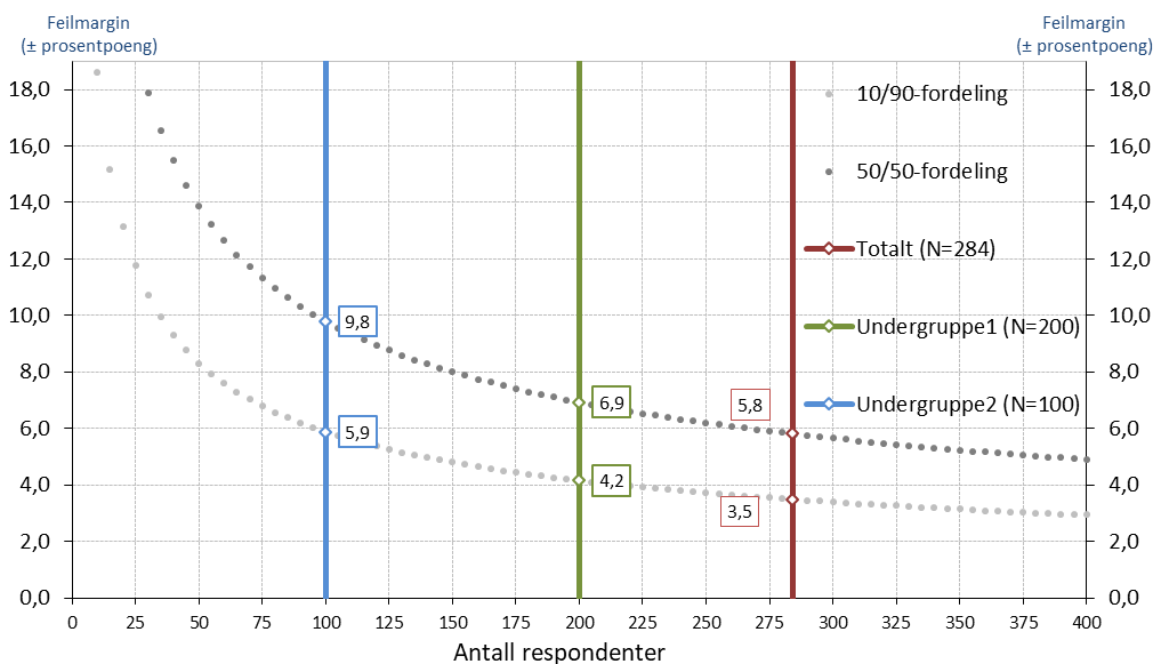
Feilmarginer

I enhver utvalgsundersøkelse må man ta høyde for feilmarginer for fordelinger (prosentuering). Størrelsen på feilmarginen avhenger av utvalgtes størrelse og av resultatet i utvalget. Jo mer prosenten som har en bestemt egenskap, nærmer seg 50, dvs. jo mer heterogent utvalget er, desto større feilmargin må vi regne med.

I denne undersøkelsen, med et utvalg på 284 respondenter, vil feilmarginene i en totalfordeling variere fra 3,5 prosentpoeng ved en 10/90-fordeling til 5,8 prosentpoeng ved en 50/50-fordeling. Eksempel på tolkning: Hvis 50 prosent av utvalget oppgir at de bruker *intern rapportering* som faktagrunnlag i sitt arbeid på barn- og oppvekstfeltet, kan vi med 95 prosent sikkerhet hevde at den reelle andelen i populasjonen ligger mellom 44,2 og 55,8 prosent.

Når resultatene brytes ned på undergrupper, må man være oppmerksom på at feilmarginene vil øke som følge av at antall respondenter blir færre. Figuren under viser hvordan feilmarginene utvikler seg ved ulike utvalgsstørrelser og fordelinger.

Figur 1: Feilmarginer for ulike utvalgsstørrelser.

Dybdeintervjuer

I tillegg til en kvantitativ spørreundersøkelse, ble det gjennomført kvalitative dybdeintervjuer med fem kontaktpersoner som hadde besvart undersøkelsen på web.

Hovedmålet med den kvalitative undersøkelsen har vært å få dypere innsikt i hvordan kommunene bruker statistikk i arbeidet med barn og unge i dag, samt hvilke behov de har for statistikk på oppvekstfeltet. Det fokuseres på helhet og innsikt fremfor generaliserbarhet. Undersøkelsen går i dybden og peker på trekk og mønster som kan ses i sammenheng med resultatene fra den kvantitative undersøkelsen som er gjennomført.

Dybdeintervju og andre kvalitative metoder gir ikke grunnlag for generalisering av resultatene til hele populasjonen. Ved å gjennomføre intervju med flere ulike kommuner – av ulik størrelse og i ulike deler av landet, gir derimot undersøkelsen en dybdeinnsikt og en bedre forståelse av kommunenes praksis og behov. En viss spredning i intervjuobjekter gjør at vi kan påpeke noen tendenser, men vi kan altså ikke generalisere tilbake til hele målgruppen.

Intervjuguide og gjennomføring

Intervjuguiden ble utarbeidet av Sentio Research i samarbeid med Bufdir. Denne tok utgangspunkt i spørreskjemaet informantene allerede hadde besvart på web, men tok sikte på å få en dypere forståelse av *hvordan* og *hvorfor* kommunene bruker statistikk som de gjør, og har det statistikkbehovet de har.

Intervjuene ble gjennomført i perioden 7.-8. desember 2017, over telefon. Det ble benyttet en semistrukturert intervjuguide, hvor samtalen var forholdsvis åpne og løst organisert. Ved denne type intervju styrer intervjuer samtalen slik at viktige spørsmål blir dekket, samtidig som man er åpen for å følge opp uforutsette momenter og viktig informasjon som dukker opp underveis.

Intervjuene varte mellom 30 og 45 minutter.

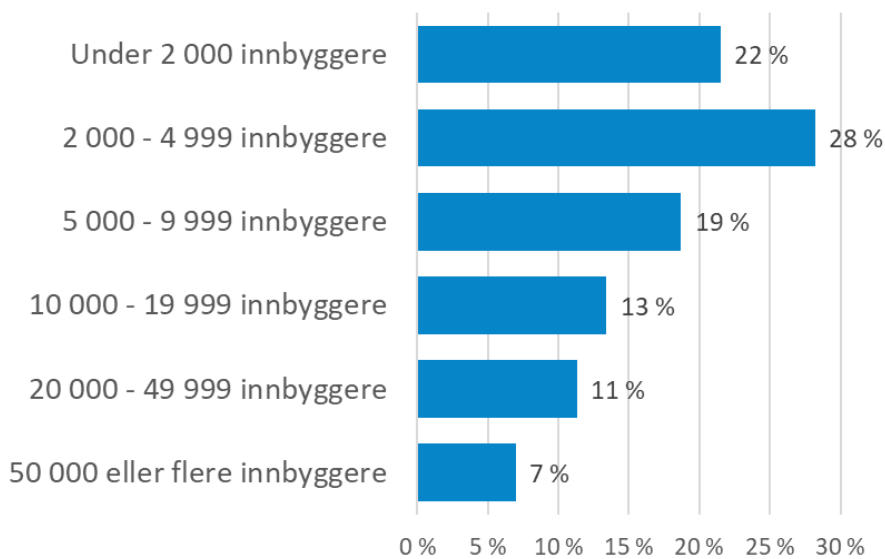
Om informantene

Det ble gjennomført fem intervjuer. Tre av informantene var kommunalsjefer, en var skolefaglig rådgiver, mens en var virksomhetsleder på Barn, unge og familie. Den minste kommunen hadde et innbyggertall på 6 600, mens den største hadde 30 000 innbyggere.

Bakgrunn

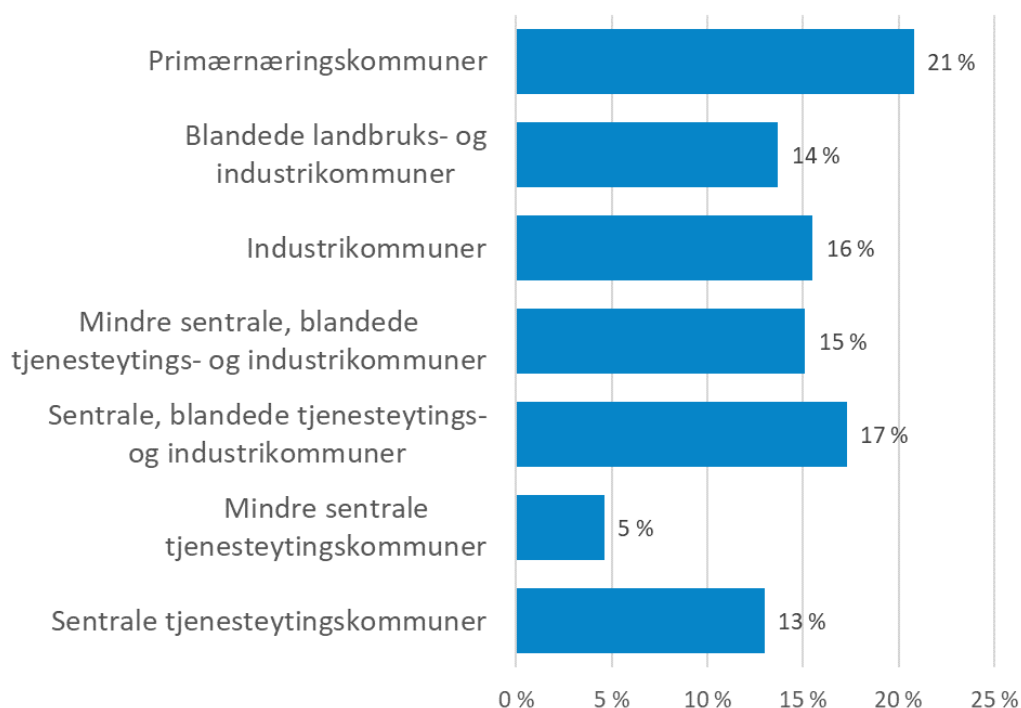
Nedenfor følger en nærmere beskrivelse av utvalget.

Figur 2: Innbyggertall. N=284.

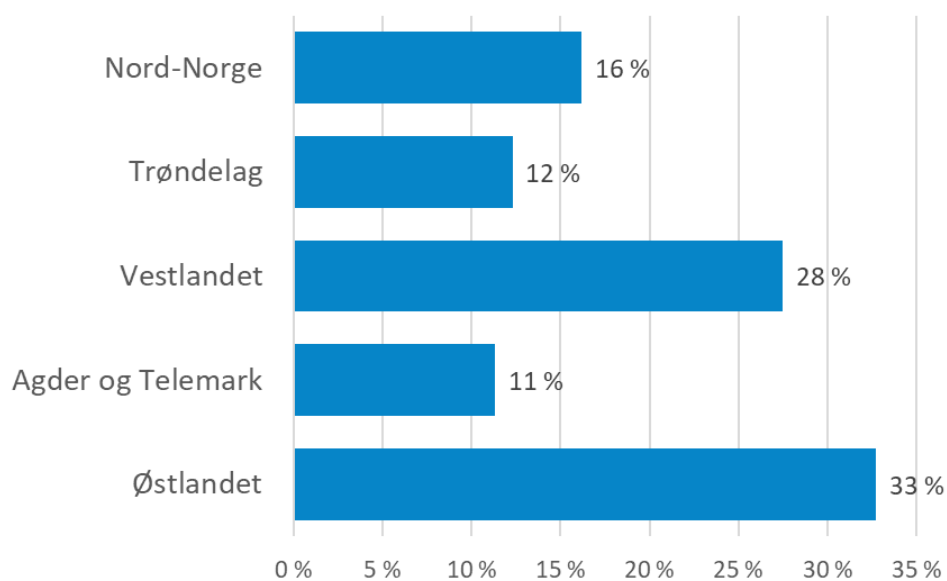
22 prosent av kommunene har under 2 000 innbyggere, mens 28 prosent har et innbyggertall på mellom 2 000 og 4 999. Henholdsvis 19 og 13 prosent har 5 000-9 999 og 10 000-19 999 innbyggere, mens elleve prosent har mellom 20 000 og 49 999 innbyggere i sin kommune. Syv prosent av utvalget er kommuner med 50 000 eller flere innbyggere.

Figur 3: Standardklassifisering: Næringsstilknytning og sentralitet. N=284.

21 prosent av kommunene i utvalget klassifiseres som primærnæringskommuner. 14 prosent er blandede landbruks- og industrikommuner, mens 16 prosent er klassifisert som industrikommuner. Henholdsvis 15 og 17 prosent er mindre sentrale og sentrale blandede tjenesteytings- og industrikommuner. Fem prosent er mindre sentrale tjenesteytingskommuner, mens 13 prosent er sentrale tjenesteytingskommuner.

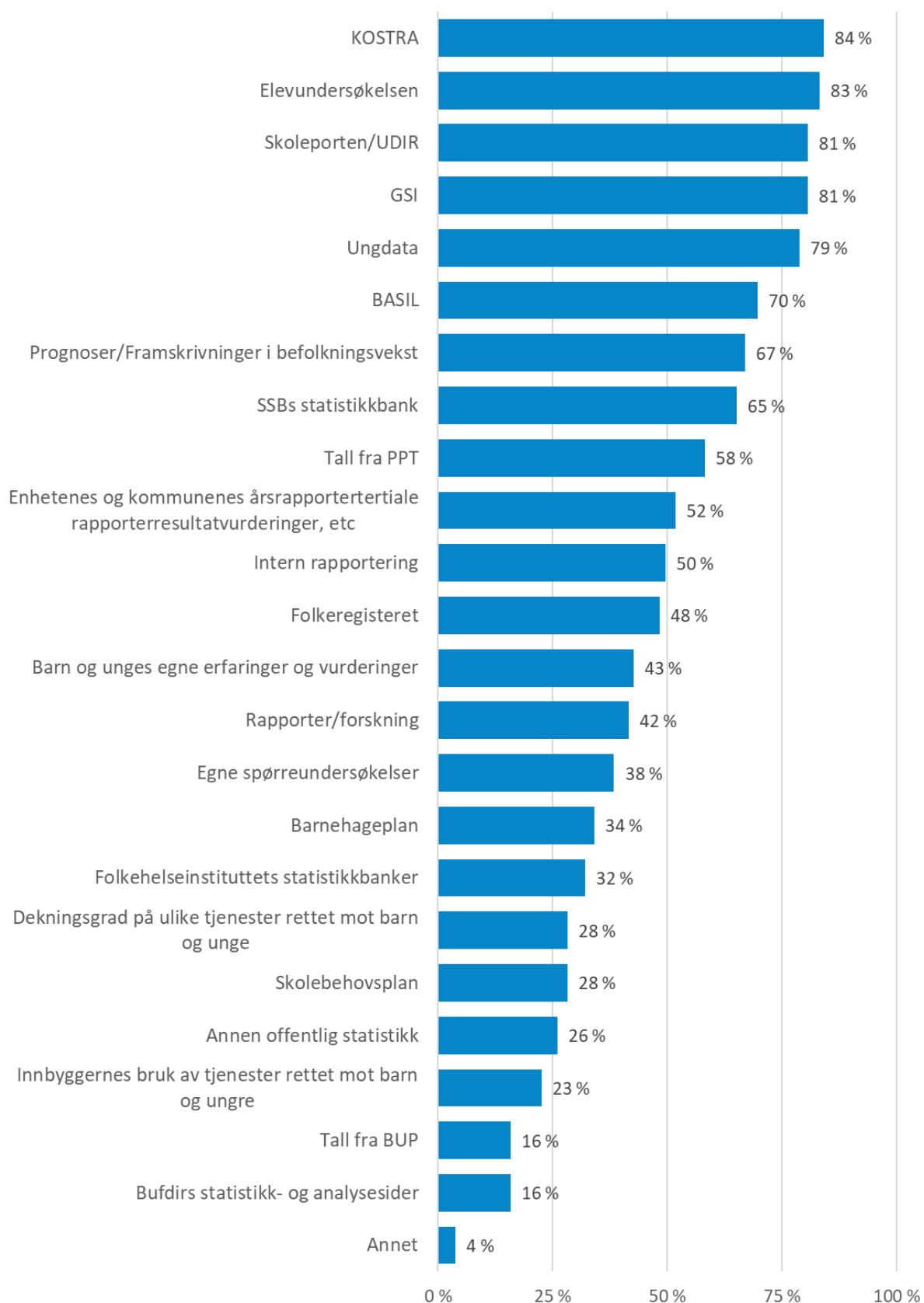
Figur 4: Region. N=284.

16 prosent av kommunene i utvalget ligger i Nord-Norge. 12 prosent er i Trøndelag, mens 28 prosent er kommuner på Vestlandet. Elleve prosent ligger i Agder eller Telemark, og 33 prosent er kommuner på Østlandet.

Kommunenes bruk av statistikk på oppvekstområdet

Figur 5: Hva slags faktagrunnlag bruker dere i dag i planleggings- og prioriteringsarbeidet på barn- og oppvekstfeltet? Flere svar mulig. N=284.

84 prosent oppgir at kommunen bruker KOSTRA i planleggings- og prioriteringsarbeidet på barn- og oppvekstfeltet. Store andeler av kommunene bruker også Elevundersøkelsen (83 prosent), Skoleporten/UDIR (81 prosent), GSI (81 prosent) og Ungdata (79 prosent).

Både Elevundersøkelsen, Skoleporten og GSI brukes betydelig mindre av de største kommunene, med 50 000 innbyggere eller mer. Det samme gjelder BASIL, som totalt 70 prosent av kommunene bruker.

Henholdsvis 67 og 65 prosent av kommunene benytter seg av prognoser/framskrivninger og SSBs statistikkbank i sitt arbeid på barn- og oppvekstfeltet. Andelene er høye i alle grupper.

Tall fra PPT benyttes av 58 prosent av kommunene, mens rundt halvparten oppgir at de bruker enhetenes og kommunenes rapporter, intern rapportering og Folkeregisteret. Tall fra PPT og Folkeregisteret benyttes aller mest av kommuner med mellom 20 000 og 50 000 innbyggere. Andelen som bruker Folkeregisteret, er også klart høyere i sentrale, blandede tjenesteytings- og industrikommuner enn i øvrige kommuner.

Henholdsvis 38, 34 og 32 prosent av kommunene oppgir å bruke egne spørreundersøkelser, barnehageplan og Folkehelseinstituttets statistikkbanker i sitt planleggings- og prioriteringsarbeid. Bruken øker med kommunens innbyggertall.

Mellom 23 og 28 prosent bruker også Skolebehovsplan, dekningsgrad på ulike tjenester rettet mot barn og unge og innbyggernes bruk av disse tjenestene, samt annen offentlig statistikk. På alle områdene ser vi en klar tendens til at bruken øker med kommunestørrelse. Skolebehovsplanen brukes aller mest av de største kommunene og sentrale tjenesteytingskommuner, mens det er kommunene med mellom 20 000 og 50 000 innbyggere som i størst grad bruker annen offentlig statistikk.

Bruk av tall fra BUP og Bufdirs statistikk- og analysesider er minst utbredt (begge 16 prosent). De største kommune bruker imidlertid sidene til Bufdir i betydelig større grad enn de mindre kommunene.

Stort behov for faktagrunnlag i kommunenes planleggings- og prioriteringsarbeid

I dybdeintervjuene kommer det fram at kommunene bruker faktagrunnlaget på ulikt vis. En informant forteller at deres kommune jobber mye tverrfaglig: «Alle kommuner skal ha et helseoversiktsdokument, dette er jo tverrfaglig, og der er oppvekst inne. Vi henter jo inn data til det.» Det er kultur for å snakke mye sammen og samarbeide på tvers av fagfelt. Samtidig representerer det tverrfaglige arbeidet en utfordring, med tanke på at det må samles inn og hentes ut statistikk fra mange ulike områder: «Det vi ser der, er at du verden, hvor fint det hadde vært med et sted hvor vi kan hente ut en pakke med data, i stedet for å hente én og én statistikk.» Informanten savner en «statistikkpakke» hvor alt er samlet: «En sånn måte der en får et «skjelett» eller en pakke med de statistikkene som er nødvendige. Det er også veldig fint med valgmuligheter der vi kan velge hva vil legge til av tall for vårt arbeid i kommunen.»

En annen informant beskriver at deres kommune bruker faktagrunnlag særlig mye innen helse, og spesielt psykisk helse. Faktagrunnlag på psykisk helse er dessuten noe de ønsker seg mer av: «Spesielt dette med psykisk helse er noe vi gjerne kunne hatt mer av. Det er en økende utfordring med forholdsvis unge elever, som sliter med utfordringer knyttet til psykisk helse.» Det trengs mer kunnskap om hjemmeforhold og hvordan barn og unge egentlig har det. Kommunen har nok

kunnskap om de formelle skoleresultatene osv., men vet lite om barnas opplevelser: «Det finnes mye gode tall fra for eksempel KOSTRA og UDIR, de har mye god statistikk knyttet til skolegang, opplæring og resultater i skolen. Men ofte er det noe som faller imellom, nemlig selve opplevelsen til de unge. Hvordan de føler seg i hverdagen, psykiske utfordringer, hvordan de opplever nærmiljøet sitt og boforholdene hjemme. Selvfølgelig kan dette være vanskelige temaer, men det er også der vi virkelig ser at barn og unge kan falle utenfor.» Man må kunne mer om de unges egne opplevelser for å kunne fange opp barn og unge som sliter, og for å stille med den riktige beredskapen.

En tredje informant forteller at deres kommune bruker SSB kombinert med egne undersøkelser for å få svar på om de prioriterer riktig, og for å legge strategier for videre arbeid. Det kan dreie seg om skolestatistikk og brukerundersøkelser i barnehager for å planlegge innhold i skole og barnehage, eller årlig kontakt med helsestasjonen for å få informasjon om hvor mange barn som er født. De bruker også mye UNGDATA, som de opplever som veldig nyttig. UNGDATA-tallene skulle de imidlertid gjerne fått oftere enn hvert tredje år: «Hvis det som finnes i UNGDATA, hadde vært gjort oftere og vært mer tilgjengelig for oss, så hadde det vært mulig å krysskoble og jobbe mer med statistikk på feltet kontinuerlig.» Informanten sier at jo mer variert statistikk på feltet, jo bedre. Det bør ikke minst være statistikk som er rettet mot tiltak.

Bruk av statistikk for å «undersøke om vi har rett praksis i daglig drift», er også vanlig praksis i en annen kommune. Her brukes statistikk også mye til systemarbeid, som budsjett.

Den siste informanten beskriver noe av det faktagrunnlaget kommunen bruker i dag, som vanskelig å bruke: «Det er utfordrende at ulike kommuner rapporterer ulikt, og dataene som kan virke sammenlignbare, er kanskje egentlig ikke hentet inn på samme måte, så det ikke er sammenlignbart.» Det må være enkelt å forstå hva som ligger bak tallene som presenteres.

Figuren på neste side viser hvilke statistikkportaler kommunene bruker i sitt planarbeid.

Skoleporten/UDIR er den mest benyttede statistikkportalen i kommunenes planarbeid. 70 prosent bruker i stor grad denne. En nesten like stor andel (69 prosent) bruker i stor grad GSI i sitt planarbeid. Bruken av disse to portalene er størst blant kommuner på Vestlandet, og minst blant de aller største kommunene med 50 000 eller flere innbyggere. Det samme mønsteret finner vi når det gjelder BASIL, som 61 prosent av kommunene bruker i stor grad.

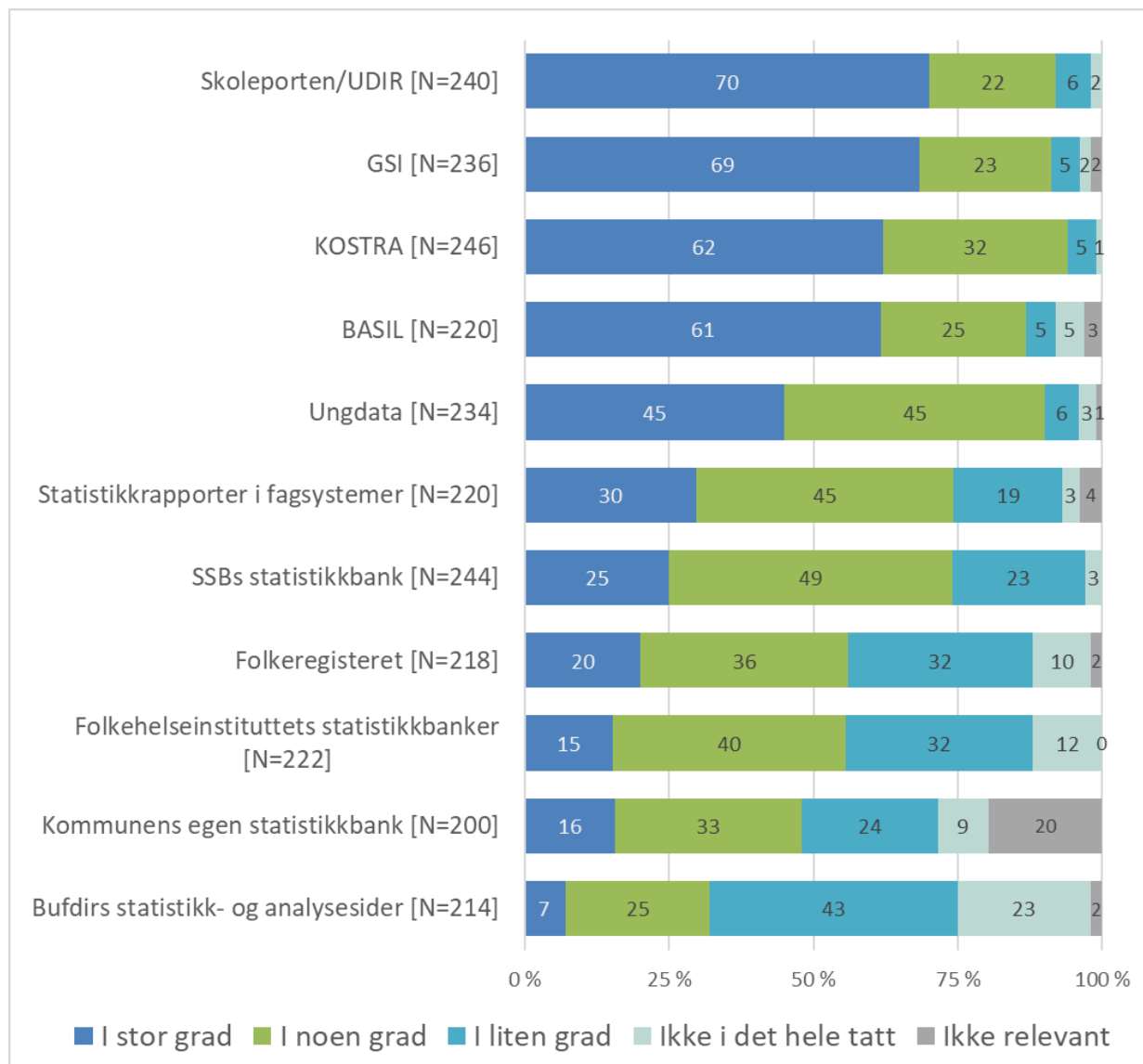
KOSTRA brukes også svært mye, og 62 prosent bruker denne statistikken i stor grad i sitt planarbeid. Andelen er spesielt høy blant kommunene med mellom 20 000 og 50 000 innbyggere (82 prosent), mens den er klart lavest i de minste kommunene, med under 2 000 innbyggere (43 prosent).

45 prosent av kommunene hevder i stor grad å bruke Ungdata, mens 30 prosent benytter seg mye av statistikkrapporter i fagsystemer. Jo flere innbyggere, jo mer utbredt er bruken av sistnevnte statistikkportal.

Henholdsvis 25 og 20 prosent sier de bruker SSBs statistikkbank og Folkeregisteret i stor grad. Når det gjelder Folkeregisteret, er imidlertid andelen som i liten grad bruker dette, enda større (32 prosent). Også når det gjelder Folkehelseinstituttets statistikkbanker, kommunens egen statistikkbank og Bufdirs statistikk- og analysesider, er andelen som bruker dette i liten grad, størst. Når det gjelder

Bufdirs statistikk- og analysesider, er dessuten andelen som ikke bruker portalen *i det hele tatt*, relativt stor (23 prosent).

Figur 6: I hvilken grad benytter dere følgende statistikkportaler i planarbeidet? Prosent.

Kommunene bruker statistikk som underlag for prioriteringer og til sammenligning med andre kommuner

På spørsmål om hvordan de bruker de ulike statistikkportalene, forteller en informant at de blant annet brukes til å dokumentere ulikt kommunalt arbeid: «Det vi gjør kommunalt, må jo ha grunnlag noe sted, og der kommer slik statistikk virkelig inn.» Videre forteller informanten at det er veldig praktisk med alt som er ferdig fremstilt, men at det samtidig er fint å ha muligheten til selv å redigere fremstillingen, slik at denne blir spesialtilpasset egen kommune: «Når det er laget et kart over barnefattigdom, så er det fint å kunne for eksempel velge farger og hvilket område som skal inkluderes på kartet. Når vi lager våre fremstillinger, vil vi kanskje ha en litt annen layout og fokusere på det som er vårt i vår kommune.» Det denne informanten kunne tenkt seg fra Bufdir, er derfor diverse statistikker og tall som er ferdig fremstilt, men også tilgang til et redigeringsverktøy som

muliggjør en spesialtilpasning av tallene: «Vi i kommunene må ha mulighet til å kunne velge hvordan vi fremstiller det, for eksempel ved å grålegge områder i et kart som ikke er relevante, og fokusere på vår kommune ved hjelp av farger.»

Flere sier at de bruker statistikkportalene i forbindelse med beskrivelsen av hvilke tiltak kommunen gjør: «Hvis du skal skrive en plan eller et underlag, da må du bruke disse tallene.»

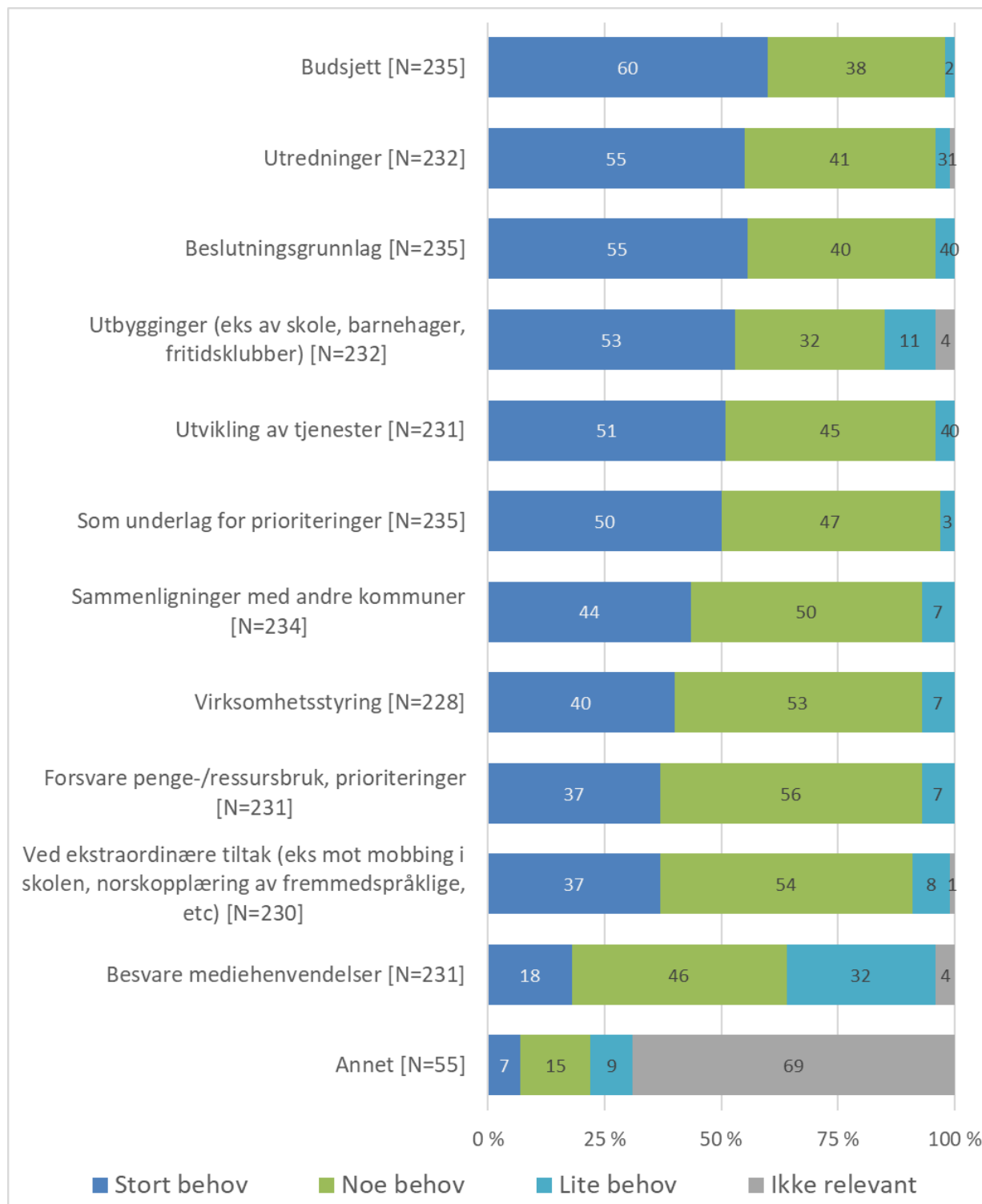
En annen informant forteller at deres kommune bruker statistikkbankene mye til sammenligning med nærliggende kommuner. Da er det «tall og statistikk som gir et bilde av hva som skiller seg ut i bygda vår», som er det interessante. Dette brukes til å sette fokus på hva som kan gjøres bedre i kommunen. Fokuset ligger vel så mye på løsninger som årsaker: «Vi kan gjerne finne ut hva vi er dårlig eller gode på, men det viktige er at vi trenger å gjøre noe med det.»

Denne informanten bruker SSB, KOSTRA og UDIR mye: «SSB og UDIR og KOSTRA har veldig mye god statistikk som er ferdig, og jeg trenger derfor ikke bearbeide det så veldig mye. Det er ikke noe tvil om at det er et veldig stort pluss.» Statistikkbankene gir også gode muligheter for sammenligning nasjonalt. Selv om informanten selv synes det er veldig kjekt å kunne hente ut tall på egenhånd i disse statistikkbankene, tror han ferdige løsninger, som diagrammer eller tabeller, er noe andre i kommunen har stor fordel av. Ikke alle har så stor datakompetanse, og de kan derfor dra stor nytte av at andre gjør jobben med å bearbeide data for dem: Mange kunne nok tenke seg at ting var litt mer ferdig produsert. [...] I mange kommuner er det slik at ikke folk besitter tilstrekkelig kompetanse til å gjøre et slikt stykke arbeid. Data som man kan få ut i diagram eller i tabellform, er derfor noe jeg tror folk virkelig trenger. [...] Derfor er hjemmesnekra, ferdigproduserte diagram og tabeller veldig greit å ha. Selv sier imidlertid informanten ja takk, begge deler til både ubehandlet og ferdigbehandlet statistikk.

Flere informanter bruker KOSTRA-tallene til sammenligning med andre kommuner. Også Ungdata brukes til dette, samt til sammenligning med andre skoler. SSB beskrives av en informant som en kilde til å «bekrefte det vi har».

Kommunenes behov for statistikk i arbeidshverdagen

Figur 7: Hvor stort behov for statistikk vil du si dere har når det gjelder følgende oppgaver? Prosent.

Kommunene har *stort* behov for statistikk i arbeidet med budsjett (60 prosent). Denne andelen er særlig høy blant de sentrale tjenesteytingskommunene (79 prosent).

55 prosent har stort behov for statistikk til utredninger og beslutningsgrunnlag, og en nesten like stor andel når det er snakk om utbygginger (53 prosent). På samtlige oppgaver ser vi en tendens til at statistikkbehovet øker med kommunens innbyggertall.

Henholdsvis 51 og 50 prosent har stort behov for statistikk til utvikling av tjenester og som underlag for prioriteringer. Behovet for statistikk som underlag i prioriteringer er betydelig mindre i de minste kommunene og i primærnæringskommuner.

44 prosent av kommunene har stort behov for statistikk når de skal sammenligne seg med andre kommuner, og 40 prosent har dette behovet i virksomhetsstyring. I begge tilfeller er behovet klart mindre i primærnæringskommuner og kommuner med under 2 000 innbyggere.

For å forsvare penge- og ressursbruk og ved ekstraordinære tiltak, har 37 prosent av kommunene et stort statistikkbehov. Over halvparten har *noe behov* for statistikk i slike oppgaver. Andelen som oppgir et stort statistikkbehov for å besvare mediehenvendelser, er 18 prosent, mens 32 prosent sier behovet for statistikk i dette tilfellet er *lite*.

Statistikkbehovet er generelt stort, og kommunene savner tiltaksorientert statistikk

Kommunenes statistikkbehov er stort. En av informantene sier at de i deres kommune har behov for statistikk på alle de nevnte oppgavene. En annen at «statistikken er helt avgjørende i arbeidet. Vi har i tillegg kommuneplanen, og der er alle slags statistikk helt avgjørende for det arbeidet vi gjør. Dette er kjempeviktig for at vi skal få gode effekter.»

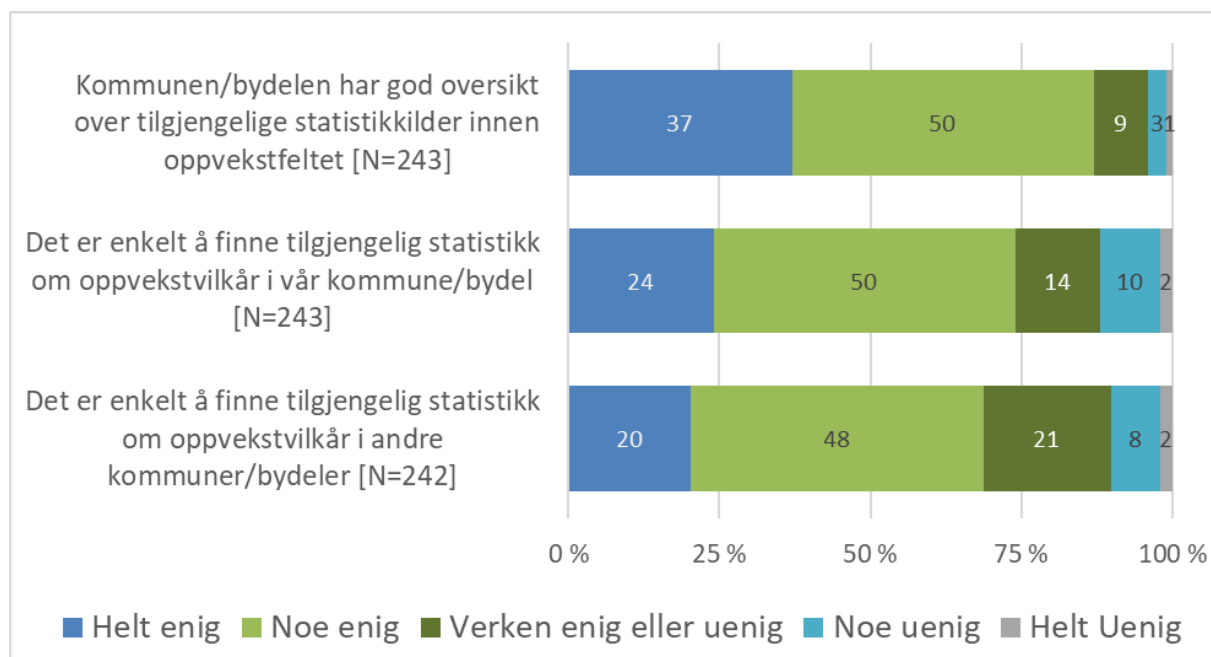
En tredje informant forteller at statistikken er svært sentral i kommunens arbeid, da den brukes til å dokumentere hvorfor ting blir gjort slik de blir, både internt og utad til innbyggerne: «Hvis vi skal gjøre noen tiltak, må vi kunne fremstille de riktige statistikkene for hvorfor vi ønsker å gjøre det akkurat slik.»

For en av kommunene er det spesielt stort behov for statistikk når det gjelder folkehelsemelding og folkehelseprofil: «Her trenger vi veldig mye tall for å gjøre en god jobb.» Informanten forteller at de savner enda mer statistikk på dette feltet: «Det er veldig mye på skole og resultat, men det er mindre på hvordan de oppfatter seg selv, foreldrene, lokalmiljø. Her trenger vi definitivt mer. [...] Vi trenger tall knyttet til dette fordi vi må ha grunnlag for det vi rapporterer. Vi må basere løsningene og tiltakene våre på noe.»

Tall og data på barn og unges egne oppfatninger og erfaringer er noe flere ønsker seg mer av. En informant forteller at det ikke kun er behov for statistikk som sier noe om hvorfor ting er som de er, men også statistikk som sier noe om hvordan ting kan endres. F.eks. når det gjelder unges psykiske helse: «Sammenhengen mellom psykisk helse og frafall i skolen forteller oss kun noe om hva som gjør at folk slutter. Vi trenger også statistikk som sier noe om hva som kan bidra til å endre dette. Hva for eksempel de unge selv opplever som positive tiltak for å forbedre psykisk helse.»

En informant sier de i deres kommune savner å finne data samlet på ett sted: «Jo mer vi har på samme sted, jo bedre er det. Og vi trenger også at det er litt «lekkert», at vi kan gå inn og hente ferdige diagrammer og fremstillinger som vi kan bruke.» En annen informant sier at hun selv foretrekker rådata framfor ferdige fremstillinger: «Ofte er ikke de ferdigstilte fremstillingene det vi egentlig trenger av informasjon.» Dette kan skyldes at det i de ferdige fremstillingene allerede er gjort sammenligninger med kommuner som ikke er like relevante.

Figur 8: Hvor enig er du i følgende påstander om tilgjengelighet til statistikk for oppvekstfeltet. Prosent.

Det er størst enighet om at kommunene/bydelen har god oversikt over tilgjengelige statistikkilder innen oppvekstfeltet. 37 prosent er *helt enige* i dette, og 50 prosent er *noe enige*. Enigheten er stor blant alle undergrupper, men noe mindre i sentrale tjenesteytingskommuner og kommuner med minst 50 000 innbyggere.

Det er noe mindre enighet om at det er enkelt å *finne* tilgjengelig statistikk om oppvekstvilkår i egen kommune/bydel. Også her er imidlertid enigheten stor, og til sammen 74 prosent er *noe* eller *helt enig*.

Det er minst enighet om at det er enkelt å finne tilgjengelig statistikk om oppvekstvilkår i *andre* kommuner/bydeler, selv om til sammen 68 prosent er *noe* eller *helt enig* også i dette. Store kommuner og sentrale tjenesteytingskommuner synes i minst grad det er enkelt å finne slik statistikk.

Brukervennlighet: Det må bli enklere å finne tilgjengelig statistikk på oppvekstfeltet

En av informantene forteller at det i deres kommune ikke er noe problem å finne statistikk, men at det ofte er uklart nøyaktig hva statistikken gjelder. Dette fordi tallene kommer fra noen andre, og er ubearbeidet. Da er det ikke lite lett for hvem som helst å benytte seg av disse tallene. Et bedre samarbeid mellom ulike enheter i kommunen kunne bidratt til en effektivisering av statistikkbruken: «Dessverre er det slik at for eksempel helsestasjonene har tilgang til tall jeg ikke har tilgang til her i mine systemer. Hvis denne hadde vært bearbeidet, kunne den gjerne blitt tilgjengelig også for meg. For det er klart at selv om det er mest relevant for helsestasjonen, er mange av disse statistikkene også viktige for andre i kommunen når det jobbes med oppvekst.» Kommunen har derfor behov for noen som kan samle all relevant statistikk på ett sted.

En annen informant forteller at statistikk på en del områder er godt tilgjengelig, mens andre områder er dårlig dekt opp. Dette gjelder spesielt ungdommens egne opplevelser av deres oppvekst: «Oppvekstfeltet er så stort. På den ene siden er det stor tilgjengelighet, spesielt knyttet til det formelle; resultater i skolen, og tall fra andre offentlige tjenester er det ofte mye av. Det er vanskeligere å få tak i god statistikk til det som faller imellom. Nemlig ungdommens fritid, der de er

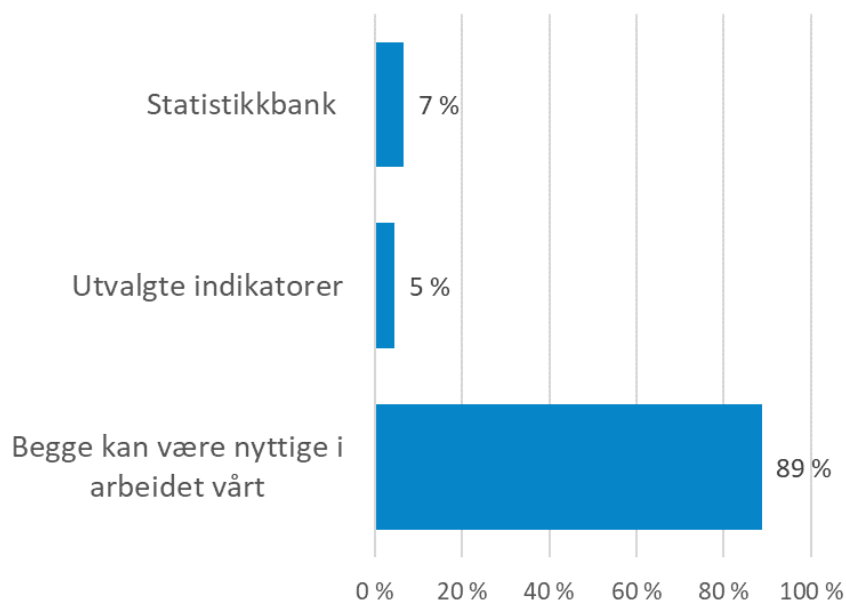
resten av døgnet, når de ikke er på skolen. Hvilke opplevelser de har av nærmiljøet og nettverket sitt.» Dette forteller informanten at er veldig viktig statistikk, da informasjon om nærmiljø og fellesskap er viktig informasjon å ha for å kunne løse utfordringene knyttet til psykisk helse.

En tredje informant påpeker også at det ikke er mengden tall og statistikk det står på, men at utfordringen heller er å finne akkurat de tallene man trenger, og å behandle data på en god måte: «Vi får tak i ganske mye, men vi mangler kanskje noen lure grep for å finne de riktige tingene. Vi har ikke for lite data, men vi trenger å få det riktige ut av det vi har.» Både denne informanten og flere forteller at det hende de hyrer inn profesjonell hjelp til å hente inn aktuell statistikk og bearbeide data. I informantens kommune har de blant annet fått hjelp til å lage krysskoblinger mellom ulike variabler, eksempelvis trivsel og mobbing i skolen, eller foreldres utdanning sett i sammenheng med ulike oppvekstvariabler. Dette beskrives som et veldig nyttig verktøy som informanten håper Bufdir kan tilby i sin statistikk-løsning: «Det er absolutt nyttig med et verktøy der vi både kan hente ut ferdige fremstillinger av hvordan vi ligger an sammenliknet med nabokommuner og resten av landet, men enda bedre er det om den samme databasen gir oss tilgang til indeksene bak en slik fremstilling, slik at vi selv kan sette sammen fremstillinger av det som er viktig for oss. Og gjøre sånne krysskoblinger på egenhånd.»

En informant sier tilgjengeligheten deres kommune har på statistikk, er veldig god. Informanten savner imidlertid enda mer statistikk på feltet psykisk helse, og også helt oppdaterte tall på alle felt. En annen forteller at hun opplever det litt problematisk å finne tilgjengelig statistikk om oppvekstsvilkår: «Jeg synes det er for innviklet for meg som er kanskje middels god på data [...], det er rett og slett ikke brukervennlig nok for meg engang.»

Hvordan ønsker kommunene fakta om oppvekstsvilkår presentert?

Figur 9: Hvilke av følgende løsninger anser dere som best egnet for å gi dere den informasjonen dere har bruk for i arbeidet? N=238.

Det store flertallet ønsker seg en løsning som tilbyr *både* en statistikkbank og utvalgte indikatorer. Andelen er høyest i alle grupper.

Syv prosent foretrekker en statistikkbank som viser omfanget av statistikk på oppvekstfeltet, og som i større grad enn hos SSB gjør statistikken tilgjengelig og enkel å hente ut. Dette er i noe større grad ønsket av de små kommunene enn de store.

Fem prosent foretrekker på sin side utvalgte indikatorer, som er valgt ut av Bufdir som de viktigste indikatorene kommunene bør fokusere på i vurderingen av barn og unges oppvekstvilkår.

«Ja takk, begge deler». Brukervennlighet og behovstilpasning er aller viktigst.

«Jeg ville hatt den første. Et sted der statistikken kan hentes ut i form av ferdige fremstillinger, men hvor man også har muligheten til å gjøre redigeringer og også eventuelt hente ut noen ubearbeidede tall hvis det skulle være behov.» Informanten mener en statistikkbank er fordelaktig fordi man har mulighet til å gjøre egne redigeringer og ta ut det man selv ønsker av tall og statistikk. Ulempen, slik hun ser det, med indikator-alternativet, er at det er noen som «bestemmer» hva kommunene bør ha fokus på. Da har man ikke samme mulighet til å konstruere egne indikatorer og fremstillinger. Hun synes videre løsningen til SSB med kommuneprofiler er veldig brukervennlig: «Der en kan se grafiske fremstillinger og velge hvilken kommune en vil se på. Dette er kjempenyttig, for da kan vi se på vår kommune og sammenligne oss med fylket og med landet.» Det beskrives som svært tidsbesparende å ha muligheten til å gå direkte inn på en slik side, men samtidig ønsker informanten også å ha mulighet til selv å gjøre et dypdykk i interessante tall: «Men jeg må si at vi også syns det er fint å ha noen tall som vi kan gå inn å arbeide med selv til ulike forhold.»

En annen ville foretrukket alternativet med utvalgte indikatorer. Informanten sier det minner litt om Skoleporten, som de i deres kommune bruker mye for å sjekke status, og hvordan de ligger an sammenlignet med landet for øvrig. Videre sier informanten at det ville vært nyttig hvis en slik tjeneste gjorde det mulig å sammenlikne egne resultater over tid, samt sammenligne seg med andre kommuner: «Så en slik tjeneste burde vi hatt, der vi har et forslag over indikatorer og kan velge selv hva vi vil sette sammen til statistikk som tjener våre formål.»

En «Ja takk, begge deler»-løsning er imidlertid konklusjonen til flere av informantene. Innimellom er «ferdigtygde» indikatorer det mest brukervennlige, mens andre ganger har man behov for en mer komplett oversikt. Brukervennligheten er det viktigste, ifølge informantene. Om det er en statistikkbank eller indikatorer som er mest nyttig, avhenger litt av formålet: «Det viktigste er definitivt at den blir enklere og mer «ferdig» når man henter den ut. Det avhenger veldig av hvem som skal bruke tallene, og hva tallene skal brukes til.» Når det er snakk om indikatorer, påpeker en informant viktigheten av at det går klart fram hva indikatoren bygger på: «Selvfølgelig er det fint med diagrammer og fremstillinger, men da er det også viktig at vi som jobber med det, vet hva som faktisk ligger bak fremstillingen.»

At det ikke tar for lang tid å finne det man leter etter, er viktig for flere. En informant trekker fram BUFDIRS barnevernsside som eksempel på hvordan statistikken kan presenteres: «Den forsiden man møter, med alle disse boksene, den er utrolig brukervennlig, og det er lett å finne ting til foreldre. [...] Barnevernssiden til BUFDIR er et kjempeoppsett, og det er slik en mal for en sånn statistikkdatabase kunne sett ut.» Det er viktig at alt er samlet på ett sted, ifølge informanten, som også foreslår at det i en slik database kan lenkes til annen aktuell statistikk på feltet. Informanten foreslår også at det på en slik statistikkside kan tilbys noen analyseverktøy, slik at alt i enda større grad blir samlet på ett sted.

Figuren på neste side viser i hvilken grad kommunene har den statistikken de trenger til planleggingsarbeidet på ulike områder.

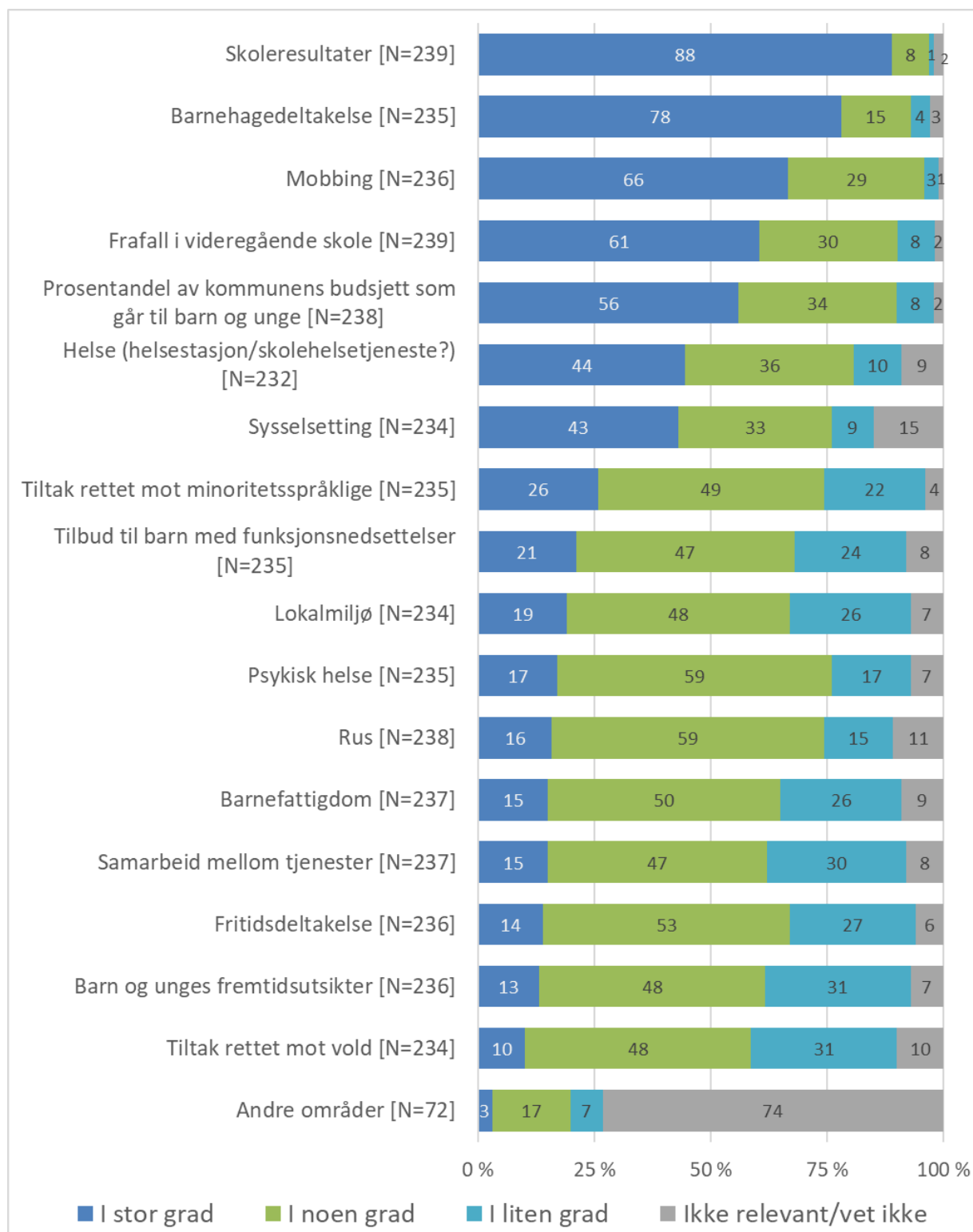
88 prosent av kommunene har i *stor grad* den statistikken de trenger til planlegging av skoleresultater. Statistikkbehovet er også i stor grad dekt på området *barnehagedeltakelse* (78 prosent).

Henholdsvis 66 og 61 prosent av kommunene har statistikken de trenger til planleggingsarbeidet på områdene *mobbing* og *fratfall i videregående skole*. Når det gjelder planlegging av budsjettandel til barn og unge, har 56 prosent av kommunene det de trenger av statistikk. Til planlegging av områdene *helse* og *sysselsetting*, har henholdsvis 44 og 43 prosent av kommunene det de trenger av statistikk.

Når det gjelder øvrige områder, er det imidlertid en noe større statistikkmangel, og de fleste har kun i *noen grad* statistikken de trenger. På områdene *tiltak rettet mot vold; barn og unges framtidsutsikter; samarbeid mellom tjenester; fritidsdeltakelse; og barnefattigdom* er det dessuten nokså store andeler som i *liten grad* har statistikken de trenger til planleggingsarbeid (rundt 30 prosent).

Respondentene fikk også et oppfølgingsspørsmål på om det er statistikk deres kommune savner. Flere nevner at de savner en koordinering av statistikken, slik at alt er å finne på ett sted, samt at det blir enklere å se sammenhenger mellom ulike faktorer. Andre sier at de ønsker seg en mer kvalitativ utfylling av det «øyeblikksbildet» kvantitativ statistikk er. Noen savner statistikk på mobbing i barnehage, andre frafallsstatistikk på mer detaljert nivå.

Figur 10: I hvilken grad har dere den statistikken dere trenger til planleggingsarbeidet på følgende områder? Prosent.

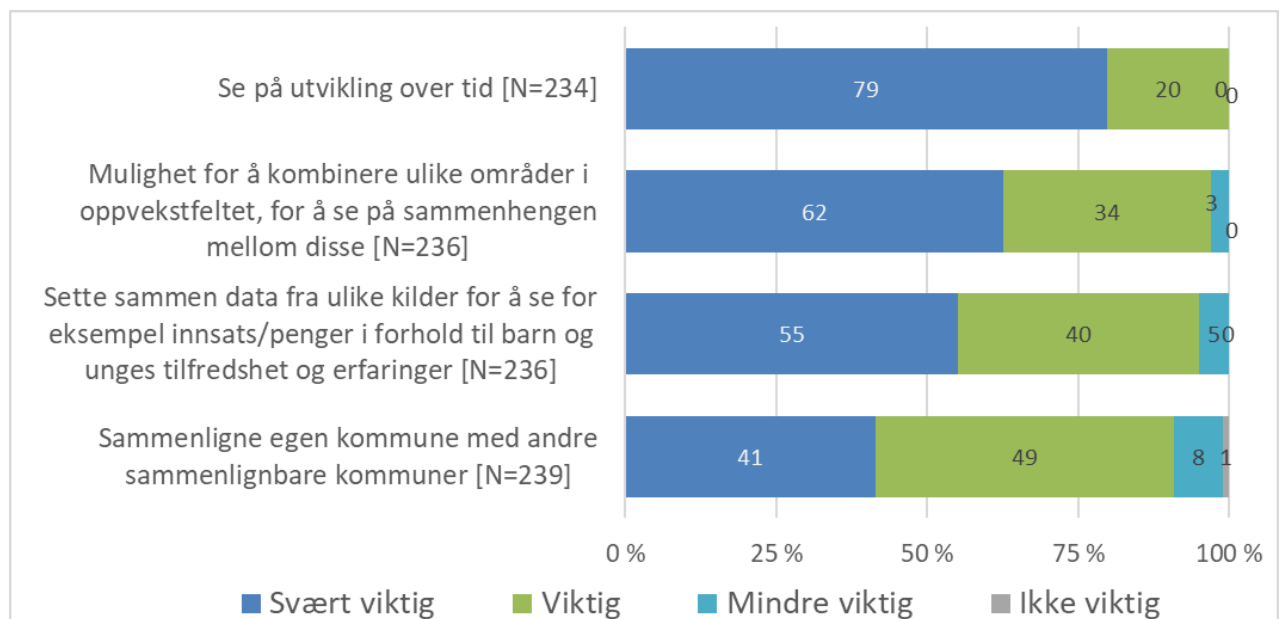

Kommunene savner å få all statistikk samlet, samt mer statistikk på barnets hverdag og familieliv. En av informantene sier deres kommune stort sett har det de trenger av statistikk, men det de savner, er å ha alt samlet på ett sted: «For eksempel psykisk helse, der må man hente statistikk fra veldig mange steder, det å ha alt dette på ett sted, hadde vært veldig nyttig. Et sted som samler inn dette og

tilbyr det i samme database.» I denne databasen bør det dessuten være mulighet til å lage egne fremstillinger med akkurat det som er interessant og relevant for deres kommune.

En annen informant sier deres kommune savner statistikk om «sosioøkonomiske forhold som for eksempel barnefattigdom og psykisk helse». Videre forteller hun at informasjon om barnets hverdag er viktig for å vite hvordan de bør jobbe på oppvekstfeltet og i skolen. Også en annen informant sier at slik statistikk er mangelvare i kommunen: «Igjen har vi mye tall på skole og resultater, men mindre på indre forhold rundt barnet og familie.»

Figur 11: Hvor viktig vil følgende bruksområder være for en nettressurs som presenterer oppvekststatistikk? Prosent.

Av de fire ulike bruksområdene, er det det å kunne se på *utvikling over tid*, som vurderes som viktigst av kommunene. Nesten åtte av ti kommuner mener dette er svært viktig å kunne gjøre i en nettressurs som presenterer oppvekststatistikk. De minste kommunene ser på sammenligning over tid som noe mindre viktig.

Mulighet for å kombinere ulike områder i oppvekstfeltet og se på sammenhengen mellom disse, vurderes som *svært viktig* av seks av ti kommuner. Også denne andelen er lavere i de minste kommunene.

I overkant av fem av ti kommuner mener det er svært viktig at man i en nettressurs som presenterer oppvekststatistikk, har mulighet til å sette sammen data fra ulike kilder. Andelen er størst blant de største kommunene og sentrale tjenesteytingskommuner, mens den er lavest i små primærnæringskommuner.

Fire av ti kommuner mener sammenligning med andre kommuner er *svært viktig*. I kommuner med mellom 10 000 og 20 000 innbyggere er det imidlertid en betydelig høyere andel som mener det er *svært viktig* å kunne sammenligne seg med andre sammenlignbare kommuner (63 prosent).

Det er viktig både å kunne se på utvikling over tid, kombinere ulike områder og statistikkilder og sammenligne seg med andre kommuner

Flere informanter sier at alle fire bruksområder er viktig. En informant mener det ville vært spesielt nyttig å ha alle bruksområdene samlet i én portal. Informanten synes også det ville vært en fordel å kunne sammenligne med andre kommuner, samt med hele landet.

Informanten som er skolefaglig rådgiver, forklarer at de bruker mye statistikk i sitt arbeid med spesialundervisning, hvor de følger nøye med på hvordan denne er rettet inn, og hvordan læringsresultatene er. Her er det viktig å ha data for å dokumentere ressursbruken, og tidsserier beskrives som veldig nyttig.

Muligheten til å kombinere ulike områder i oppvekstfeltet, for å kunne si noe om sammenhenger, er et viktig bruksområde, ifølge flere informanter. Aktuell statistikk fra ulike enheter i kommunen kan med fordel være samlet på ett sted, slik at det er enkelt å finne og hente ut det man trenger til å lage en mer komplett oversikt. En informant forklarer hvorfor: «Barnet er ikke i en enhet, men i en kommune, der det ikke er barnet som skal finne riktig enhet, men kommunen som skal finne riktig hjelp til barnet. Derfor er det viktig å kunne lage seg en god oversikt over flere aspekter ved barnet, slik at vi i kommunen finner alle årsaker til at barn sliter, og ikke minst hvilken enhet i kommunen som da kan hjelpe.»

Figuren på neste side viser hvilke områder kommunene synes er viktig å få dekt dersom Bufdir skal presentere ulike oppvekstindikatorer.

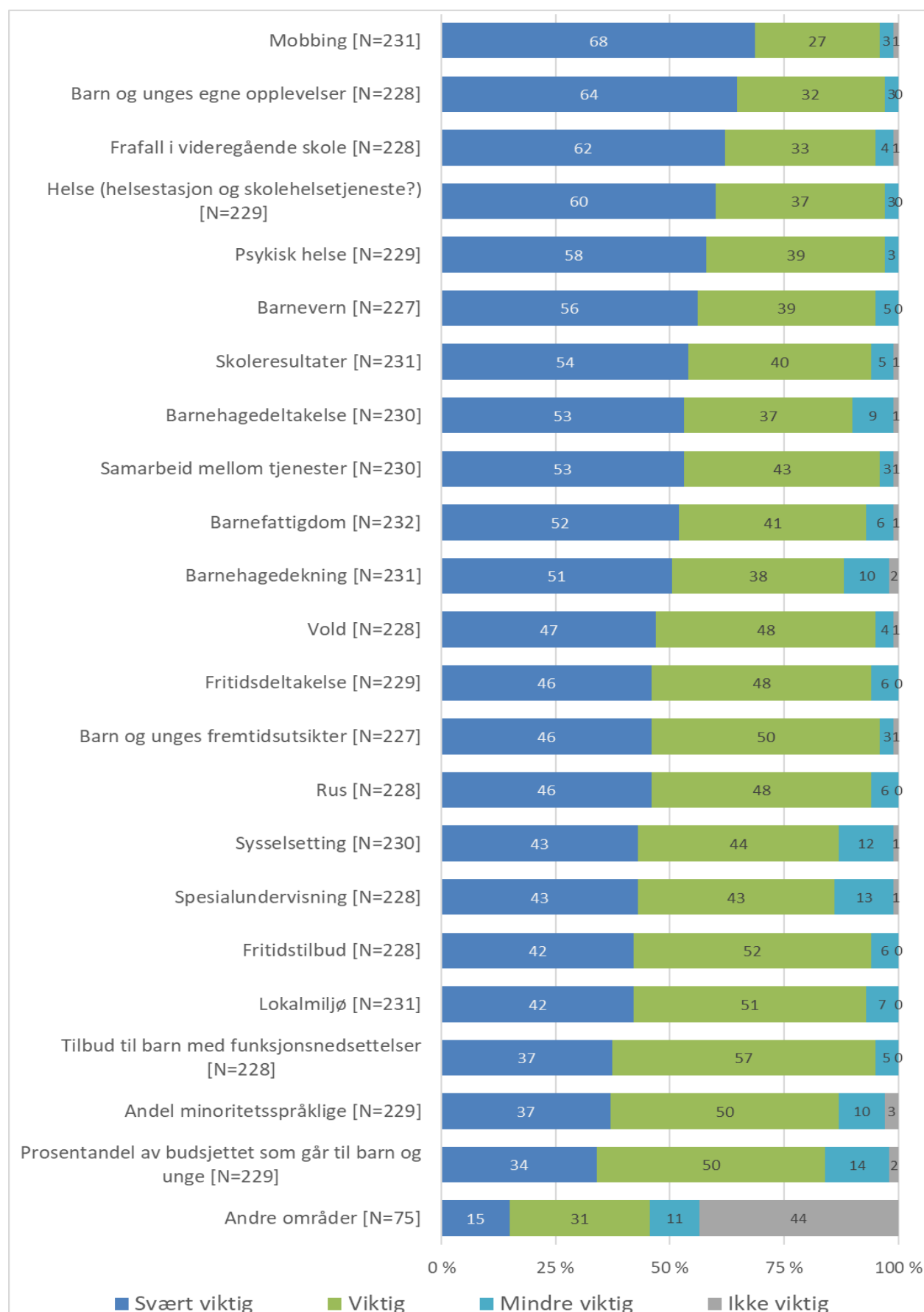
Alle områdene er viktige. Aller viktigst er det imidlertid å ha med en indikator på mobbing; 68 prosent av kommunene synes dette er *svært viktig*. Det er også store andeler (mellom 60 og 64 prosent) som synes det er svært viktig med indikatorer på barn og unges egne opplevelser, frafall i videregående skole og helse.

Kommunene synes også det er *svært viktig* at Bufdir presenterer indikatorer på psykisk helse (58 prosent), barnevern (56 prosent), skoleresultater (54 prosent), barnehagedeltakelse (53 prosent), samarbeid mellom tjenester (53 prosent), barnefattigdom (52 prosent) og barnehagedekning (51 prosent).

Også de resterende områdene vurderes som viktig å ha med, dog noe mindre viktig enn de ovenfor nevnte. Når det gjelder indikatorer på vold, fritidsdeltakelse, barn og unges framtidsutsikter, rus, sysselsetting, spesialundervisning, fritidstilbud, lokalmiljø, tilbud til barn med funksjonsnedsettelse, andel minoritetsspråklige og budsjettandel som går til barn og unge, synes kommunene i større grad dette er *viktig* enn *svært viktig* å ha med.

Det er små forskjeller mellom de ulike undergruppene, da alle kommuner gjennomgående vurderer de ulike områdene som viktige. Vi ser imidlertid at større tjenesteytingskommuner synes følgende områder er viktigere enn det øvrige kommuner gjør: Barnefattigdom; barnehagedeltakelse; fritidstilbud; fritidsdeltakelse; helse; frafall i videregående skole; spesialundervisning; lokalmiljø; mobbing; barn og unges egne opplevelser; vold; rus; psykisk helse; og barnevern.

Figur 12: Dersom Bufdir skal presentere indikatorer som kan si noe om hvor bra det er å vokse opp i hver enkelt kommune i Norge – hvilke områder er da viktigst for din kommune? Prosent.

Flere utdyper i de åpne kommentarene at samtlige områder er viktige. Kommunene har imidlertid i stor grad tilgang på disse data i dag, så det sentrale blir derfor å få muligheten til å krysse ulike indikatorer og se dem mer i sammenheng med hverandre. Det er også viktig med oppdatert, korrekt statistikk som gir grunnlag for valide sammenligninger – både over tid og mellom kommuner.

Alle indikatorer er viktige for å få et helhetlig bilde av oppvekst

En informant forteller at kommunen mangler entydige tall på barnefattigdom. De har en del tall på dette, men det er først og fremst knyttet til barn og unge med minoritetsbakgrunn: «Skulle gjerne hatt en finere deling der det for eksempel kommer frem hvordan minoritetsbarn kommer ut økonomisk, og hvordan andre grupper gjør det samme».

En annen informant sier at de får mye nyttige tall fra Ungdata, men at denne undersøkelsen ikke kan gjennomføres årlig: «Derfor kunne vi virkelig trenge litt tall som ikke trenger så mye bearbeiding innenfor de samme temaene.» Informanten sier at det er viktig med tall som dekker hele bildet av hvordan barn og unge har det: «Skole og utdanning har vi veldig mye tall på, dette er selvfølgelig viktig, men det er heller ikke der skoen trykker. Vi trenger å få utvida dette bilde; Helse, kosthold, psykisk og fysisk bilde av oppvekstsvilkår. Alt dette er veldig interessant, spesielt knyttet til barnet.»

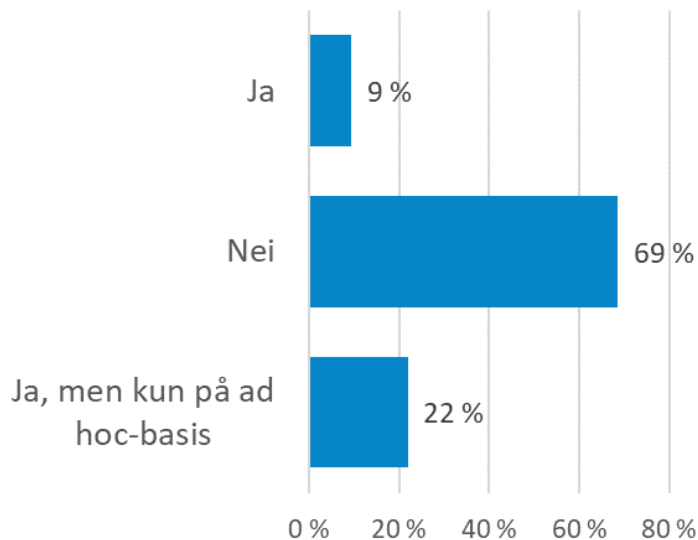
«Jeg tror barnehagedekning er litt mindre interessant nå, siden vi har barnehagedekning for alle», sier en informant. Han tror heller ikke skolerestultater er så veldig interessant i seg selv. Hvorvidt elevene har de grunnleggende ferdighetene, er viktigere å vite: «Dette måles ikke på samme måte, men det er jo tross alt dette som bidrar til sosiale ulikheter.»

Flere mener at samtlige indikatorer er viktige for å ha mulighet til å se helheten i oppvekstfeltet: «Det er viktig å se på det samla tjenestetilbudet. Man må ha mulighet til å se det store bildet der alle aspektene er inkludert.» Videre sier en informant at det ikke bare er nyttig å ha tilgang til ulike enkeltfelt, men at det også er en fordel å kunne kombinere ulike felt og lage indekser som summerer flere aspekter. Informanten presiseres at det i så fall er viktig at dette gjøres likt i de kommunene og områdene som sammenlignes med hverandre.

En informant sier alle indikatorer er viktig: «Det er rett og slett veldig mye som er viktig.» I tillegg kunne det vært aktuelt med en indikator på folkehelse, som rommer flere ulike aspekter, mener informanten.

Kommunenes innhenting av oppvekststatistikk og samarbeid med andre kommuner

Figur 13: Har kommunen en egen gruppe/miljø som jobber med innhenting av oppvekststatistikk? N=232.

Ni prosent av kommunene har en egen gruppe eller et miljø som jobber med innhenting av oppvekststatistikk. Andelen er noe høyere i kommuner med 50 000 eller flere innbyggere (19 prosent) og sentrale tjenesteytingskommuner (14 prosent). 22 prosent operer med slike grupper på ad hoc-basis, og dette gjelder først og fremst for større kommuner med et element av tjenesteyting.

69 prosent av kommunene har *ikke* egne grupper som jobber med datainnsamling på oppvekstfeltet. Andelen er betydelig høyere blant blandede landbruks- og industrikommuner enn øvrige (85 prosent).

Flere respondenter kommenterer at det jevnlig innhentes statistikk, men at det ikke er en egen gruppe som står for dette. Noen nevner imidlertid at kommunen har et eget «folkehelsesteam».

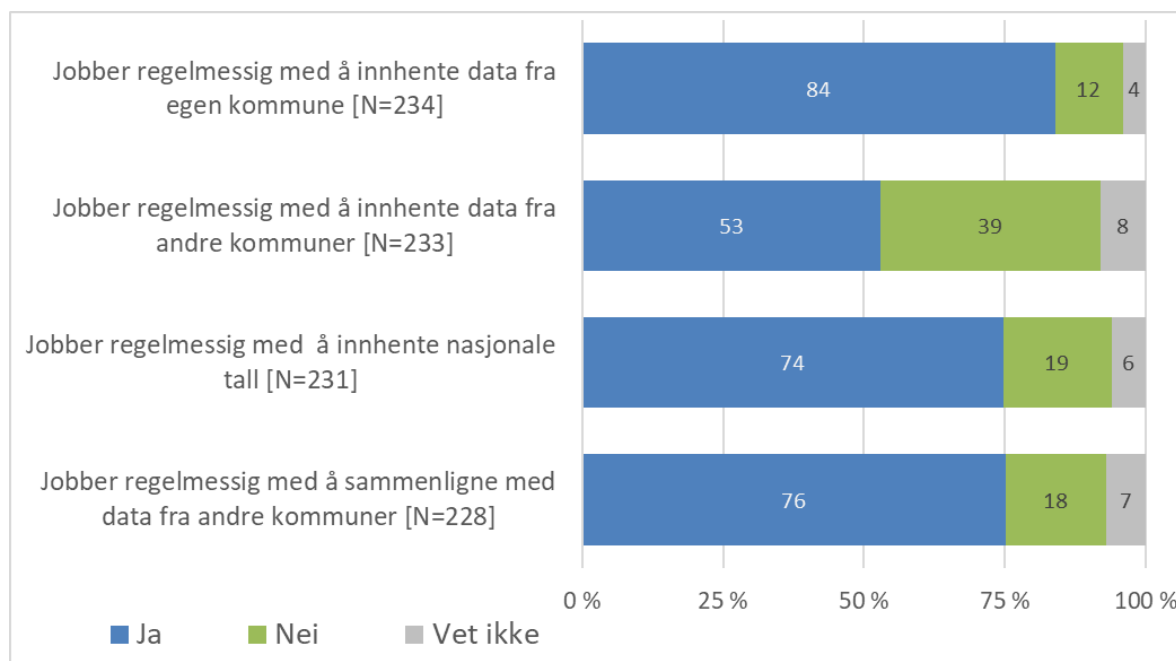
Figuren på neste side viser en oversikt over hvorvidt kommunene jobber systematisk med innhenting av oppvekststatistikk.

84 prosent av kommunene jobber regelmessig med å innhente data fra *egen* kommune, mens 53 prosent henter inn data fra *andre* kommuner på jevnlig basis. Andelen som henter inn data fra egen kommune, er betydelig høyere blant kommuner i Trøndelag (97 prosent). Andelen som henter inn data fra andre kommuner, er noe høyere i mindre kommuner med en blanding av industri og tjenesteyting.

74 prosent jobber regelmessig med å innhente nasjonale tall, og 76 prosent sammenligner jevnlig egne data med data fra andre kommuner. Kommuner med mellom 20 000 og 50 000 innbyggere henter inn nasjonale tall i betydelig større grad enn øvrige kommuner (91 prosent). Andelen som jobber regelmessig med sammenligning, er høy blant alle kommuner med unntak av store, sentrale

tjenesteytingskommuner, hvor det derimot er forholdsvis stor usikkerhet knyttet til hvorvidt kommunen gjør dette eller ikke.

Figur 14: *Jobber kommunen systematisk med følgende innen oppvekststatistikk? Prosent.*

Gyldige sammenligninger med andre kommuner er viktig

En informant forteller at deres kommune gjør egen datainnhenting i arbeidet med tilstandsrapporter. Tilstandsrapporten sammenlignes videre med fylke og landet for øvrig. Denne sammenligningsmuligheten beskrives som viktig: «Det å ha muligheten til å sammenligne, er viktig. Og dette gjelder egentlig alle feltene. Da isolerer man problemet, og ser om det er noe vi i vår kommune gjør annerledes.»

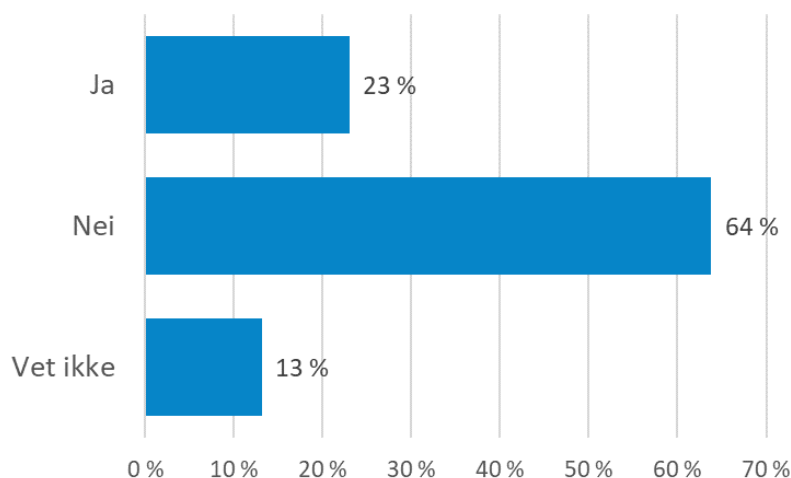
Også for andre kommuner er sammenligningsdata viktig: «Det er selvfølgelig viktig for oss å hente data fra egen kommune, men samtidig er vi veldig opptatt av å se på landsdata og regionalt, for eksempel i fylket her.» En informant sier de foretrekker å velge selv akkurat hvilke kommuner og regioner de skal sammenlignes med. Derfor bruker de ikke KOSTRA så mye: «Det fine med KOSTRA er jo at man får sett likheter og ulikheter mellom kommuner som er like på en del områder, men det betyr ikke at det kun er disse kommunene vi har nytte av å sammenligne oss med.»

En annen informant, som også sier det brukes mye sammenligning i kommunens statistikkarbeid, stoler imidlertid ikke alltid på de sammenligningene som foreligger: «Når vi skal sammenligne med andre kommuner, stoler jeg nesten aldri på sammenligningene som allerede finnes, fordi jeg ikke vet hva som ligger bak disse.» Hun foretrekker derfor å gjøre sammenligningene på egenhånd, men har da behov for at de data som trengs til denne jobben, er lett tilgjengelig. Den beste løsningen beskriver informanten slik: «Selvfølgelig hadde det beste vært ferdige sammenligninger hvor jeg vet nøyaktig hva som ligger bak, og dermed kan si om dette er en god sammenligning eller ikke.»

En informant kan fortelle at deres kommune gjør mye innhenting av data på egenhånd: «Da leter vi rundt til vi finner indikatorene vi trenger, og setter sammen interessante statistikker som passer

formålet.» Også denne informanten presiserer verdien av å kunne sammenligne seg med andre kommuner.

Figur 15: Har kommunen etablert samarbeid med andre kommuner i dette arbeidet? N=224.

23 prosent av kommunene har etablert samarbeid med andre kommuner i arbeidet med datainnhenting på oppvekstfeltet. Andelen er høyest blant kommuner med 50 000 eller flere innbyggere (29 prosent), samt kommuner i Agder og Telemark (41 prosent).

64 prosent samarbeider *ikke* med andre kommuner om å samle inn oppvekststatistikk. Dette gjelder særlig mindre sentrale tjenesteytingskommuner (82 prosent) og kommuner på Vestlandet (80 prosent).

Flere respondenter nevner i de åpne kommentarene at de har etablerte samarbeid på følgende områder: ASSS-nettverket; barnevern; PPT og folkehelse.

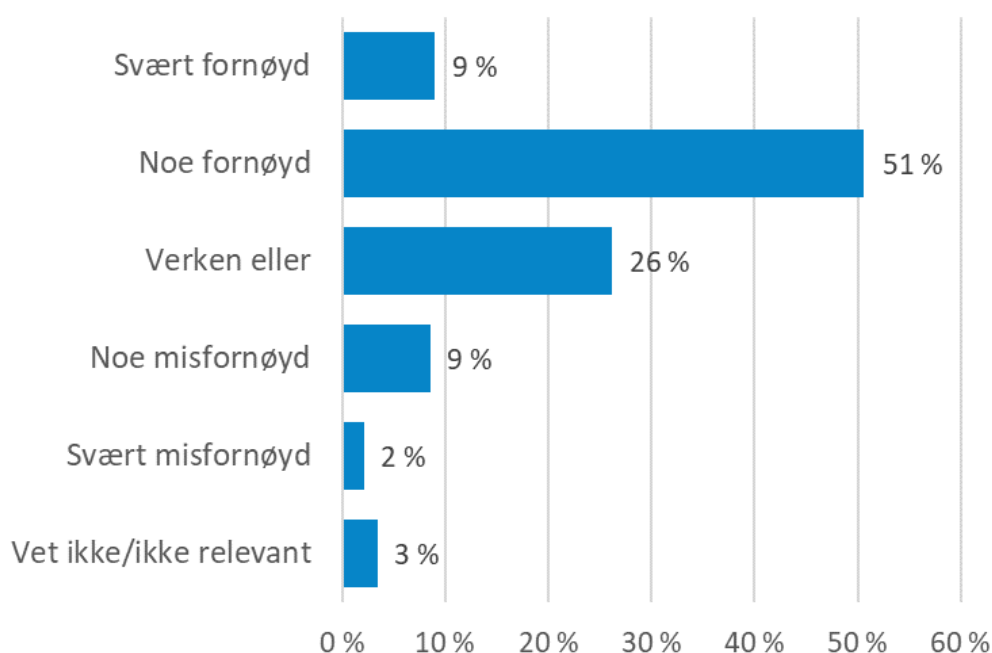
Samarbeid om kompetanseutvikling, men ikke tjenesteproduksjon

Det er varierende hvor mye informantkommunene samarbeider med andre kommuner. En informant forteller at deres kommune har mye samarbeid når det gjelder kompetanseutvikling, men lite når det er snakk om tjenesteproduksjon: «Hver kommune driver selvfølgelig med sitt, vi har eget barnevern, egen helsestasjon [...] Vi har jo også veldig masse samarbeid på kryss og tvers med nabokommuner, og folkehelsearbeid det driver vi jo sammen med ti kommuner.»

En annen forteller at kommunen samarbeider noe med andre kommuner, men at det ofte er enklere å se til fylkeskommunen: «Da får man jo en sammenligning mellom vår kommune og de andre kommunene her i fylket.»

Sammenligning er et stikkord hos flere når det er snakk om samarbeid på tvers av kommuner. En informant forteller at deres kommune jobber lite med andre kommuner på oppvekstfeltet, men at de har et felles verktøy for sammenligning. Dette beskriver informanten som nyttig. Informanten sier videre at kommunene trenger et enda enklere sammenligningsverktøy: «Det trengs et sted vi kan hente dette, og samtidig selv kunne påvirke litt hva vi skal sammenligne.»

Figur 16: Hvor fornøyd er du med kommunens rutiner med å samle inn oppvekststatistikk fra egen virksomhet? N=233.

Til sammen seks av ti kommuner er *svært* eller *noe fornøyd* med kommunens rutiner med å samle inn oppvekststatistikk fra egen virksomhet. Mindre sentrale, blandede tjenesteytings- og industrikommuner er aller mest tilfreds med kommunens rutiner på dette området (til sammen 78 prosent er svært eller noe fornøyd).

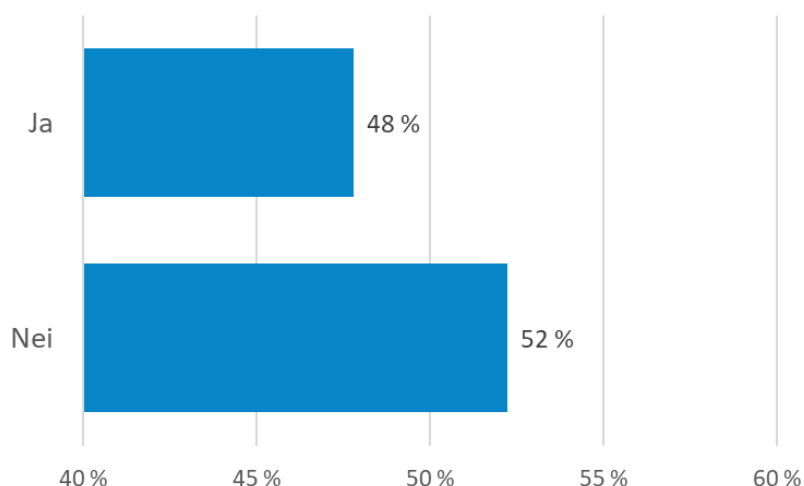
Datainnhenting kan gjøres enklere og mer effektiv med en mer brukervennlig statistikkportal

En av informantene forteller at han er fornøyd med hvordan de i kommunen jobber med innhenting av oppvekststatistikk: «Jeg er ganske fornøyd med hvordan vi jobber her, men det er ingen tvil om at dette er tidkrevende.» Videre sier informanten at det bør la seg gjøre å samle all statistikk på ett sted. Og i en slik portal er det viktig at «vi selv både kan få ferdige statistikker, men også kan hente ut de tallene som er mest relevant for oss».

Brukervennlighet er et stikkord for flere informanter. En sier at innhenting av statistikk fungerer greit, men at «de som sitter og skal lese dette i den andre enden, er ikke IKT-folk, PCen brukes kanskje 20 prosent av tiden, og da må man lage statistikken for de som faktisk skal bruke den». Statistikken og databasene må gjøres «mer brukervennlig for vanlige arbeidere i kommunen».

En annen informant legger til helt til slutt at det er bra at Bufdir nå ønsker å gjøre noe med oppvekststatistikken til kommunene: «Det er veldig viktig, og det er masse muligheter for å gjøre dette litt enklere.»

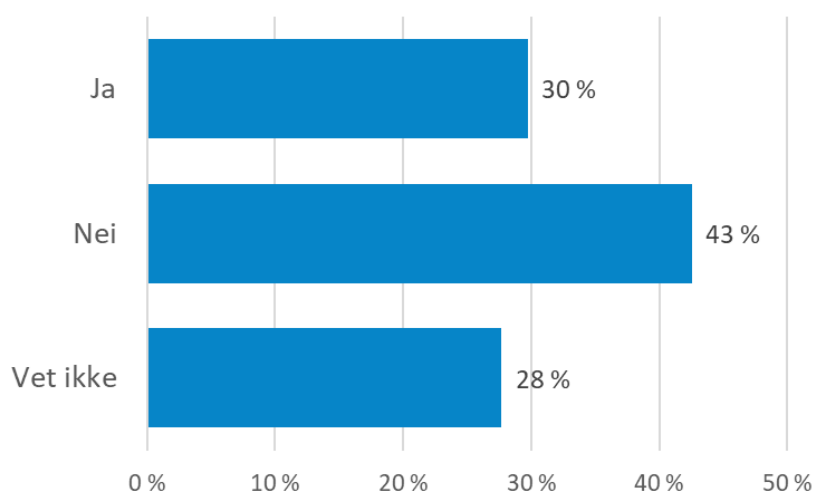
Figur 17: *Rapporterer kommunen/bydelen inn tall til statistiske formål på barn- og oppvekstfeltet til andre aktører?* N=226.

48 prosent av kommunene/bydelene rapporterer inn tall til statistiske formål på barn- og oppvekstfeltet til andre aktører. Denne andelen er høyere jo større kommunene er, og aller høyest blant kommunene med 50 000 eller flere innbyggere (71 prosent). Andelen er også noe høyere blant kommuner på Østlandet (58 prosent) og lavere blant Trøndelagskommunene (29 prosent).

Respondentene som svarte at deres kommune/bydel rapporterer inn oppvekststall til andre aktører, ble videre bedt om å oppgi disse. I de åpne kommentarer er det følgende aktører som går igjen: KOSTRA; GSI; BASIL; Ungdata; SSB; barnevernstjenesten; Elevundersøkelsen; Helsedirektoratet; Fylkesmannen; samt politikere. Mange skriver også at kommunen ikke rapportere inn tall utover det som er «obligatorisk og lovpålagt dem som kommune».

Figur 18: *Kjøper kommunen statistikktjenester fra eksterne aktører?* N=242.

Tre av ti kommuner kjøper statistikktjenester fra eksterne aktører. Blant kommuner med mellom 20 000 og 50 000 innbyggere, kjøper seks av ti slike tjenester, mens blant de minste kommunene oppgir derimot seks av ti at de *ikke* gjør det. I overkant av fem av ti sentrale, blandede tjenesteytende og industrikommuner kjøper statistikktjenester fra eksterne aktører.

Respondentene nevner ulike aktører på oppfølgingsspørsmålet om hvem de kjøper statistikktjenester av. Flere nevner Framsikt og Conexus. Noen har også kjøpt statistikk fra SSB og Folkeregisteret.

Nyttig å få bistand til å sette ulik statistikk i sammenheng

Også flere av informantene forteller at de kjøper statistikktjenester fra Conexus. Det har opplevdes svært nyttig, blant annet fordi de har fått hjelp til å sette ulik statistikk i sammenheng, og krysse ulike oppvekstvariabler mot hverandre.